

**UNIVERSITETET I TROMSØ – DET JURIDISKE FAKULTET
3. AVDELING MASTER**

SENSORVEILEDNING

Semesteroppgave JUR-2501: 3. mai 2004

Innlevering: 1. juni 2004 – Sensur ikke bestemt

I. OPPGAVENS TITTEL

1. *Legitimasjon som vilkår for godtroerverv.*
2. *Analyser dommen i Rt. 1992 s. 438 (GMAC-dommen) og gi en rettskildemessig vurdering av dommen. (Dommen følger som vedlegg 1.)*

II. UNDERVISNING OG PENSUM

JURIDISK METODE OG ETIKK – 15 studiepoeng

Pensum:

Nils Nygaard, Rettsgrunnlag og standpunkt (1999). (360 sider) 2. utgave kommer i mai 2004 og blir pensum.

PANTERETT – 6 studiepoeng

Pensum:

Sjur Brækhus: Omsetning og Kreditt II (2. utg. Oslo, 1994), kap. 201, 202, 203 og 219 (vil bli kopiert opp for salg i Akademisk kvarter).

Jens Edvin A. Skoghøy: Panteloven (2. utg. 2003), s. 35-43 og i tillegg kommentarene til §§ 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-13, 2-1, 2-2, 2-3, 2-4, 2-5, 3-1, 3-2, 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7, 3-11, 3-12, 3-13, 3-14, 3-15, 3-16, 3-17, 3-18, 3-19, 3-20, 4-1, 4-4, 4-5 og 4-6.

TINGSRETT – 12 studiepoeng

Pensum:

Thor Falkanger, Fast eiendoms rettsforhold, (2 utgave 1997) §§ 2,3,4,5,10,11 og 12.

Kåre Lilleholt, Godtroerverv og kreditorvern, (3. utgave 1999)

**FØRELESINGAR I DYNAMISK TINGSRETT
VEKE 7 OG 8 (14 TIMAR) VÅREN 2004**

v/konst. lagdommar Borgar Høgetveit Berg

FØRELESINGAR I PANTERETT
VEKE 10 (20 TIMAR) VÅREN 2004
v/ Høgsterettsdommar Jens Edvin A. Skoghøy

Ut fra pensum og undervisningssituasjonen burde kand. ha gode forutsetninger for å løse oppgaven.

III. Momenter til oppgavens enkelte deler

3.1 Dynamisk tingsrett - Legitimasjon som vilkår for godtroerverv.

Dette er en oppgave som har blitt gitt mange ganger på cand. jur. studiet ved alle tre fakulteter.

En grei oversikt over oppgavens momenter følger av prof. Giertsens veiledning fra V 2004 i Bergen. (legges frem med samtykke fra sistnevnte).

Vedlegg 2: Veiledning fra UiB våren 2001.

Jeg er enig med Giertsen at kand. har en viss frihet med hensyn til disposisjon og tilnærming. Forskjellen fra skoleeksamen og denne eksamen er at det er grunn til å stille noe større krav til referanse til øvrige relevante rettskilder. Det bør også kreves noe større dybde i stoffet.

3.2 Analyser dommen i Rt. 1992 s. 438 (GMAC-dommen) og gi en rettskildemessig vurdering av dommen.

Bakgrunn for at denne oppgave ble gitt er at det under tidligere muntlig sensur på tilsvarende eksamen er kommet frem at kand. i liten grad leser dommer i fulltekst. Det er derfor på sin plass å prøve kand. evne til å analysere en dom som reiser sentrale problemstillinger fra pensum.

Momenter som kan og bør nevnes er:

- hvem som er sakens parter
- hva som ble utfallet av saken i Høyesterett
- den rettskildemessige begrunnelse for resultatet
- hvilken rettsregel som kan oppstilles på bakgrunn av dommen
- dommens vekt – og eventuelle prejudikatsvirkning
- om dommen sier noe om vekten av reelle hensyn generelt i panteretten
- hvordan dommen er behandlet i panterettslig litteratur

- om dommen sier noe om rettskildebruken i privatretten (forholdet til legalitetsprinsippet).
- eventuelle vettuge de lege ferenda betraktninger

Det sentrale ved dommen etter min vurdering er at den viser forskjellen mellom en lovtekst og en rettsregel på en fortreffende måte. Dommen viser at en rettsregel fremstår etter et mer helhetlig rettskildebilde. Den viser også at det er rom for dyktige jurister til å være uenige (dissens 3-2) om rettskildemessige grunnspørsmål uten at man dermed kan si at mindretallet "hadde feil". Mindretallet gir kanskje uttrykk for en mer "lovgiverholdning", mens flertallet er et godt eksempel på domstolenes rettsskapende virksomhet.

Jeg tror del 2 vil skille godt mellom kand. som "husker fra pensum" og de som har en grynende forståelse for juridisk metode. Kandidatene har også for del 2 en relativ stor frihet i disponering og tilnærming, men dette bør ikke gli over i en endeløs "prat" om pl § 3-15.

IV. BEDØMMELSE

Jeg vil komme tilbake til dette når jeg har lest et representativt andel besvarelsene.

Generelt sett må selvstendighet, evnen til å analyse og problematisering belønnes godt ved en hjemmeeksamen. Sensorene må se om kand. viser forståelse for grunnleggende rettskildemessige problemstillinger eller om det blir endeløse rettskildereferater uten evne til å treffe ut de sentrale poenger. Tidligere erfaring har vist at mange besvarelser blir fulle av rettskildereferanser, men intet selvstendig arbeid.

A/B er laud å bør forbeholdes kand. som skiller seg ut med moden rettskildeforståelse. I del I vil jeg anta den laudable kand. i mye større grad evner å se sammenhenger og redegjøre for de grunnleggende hensyn. C er en god besvarelse som mangler den laudable dybde. D og E skiller de klart laudable besvarelser hvor sistnevnte grense markerer grensen mot F.

Tromsø, 1. juni 2004

Bjørn H. Wikasteen

Prof. dr. juris Johan Giertsen
Rettsvitenskapelig seksjon
Universitetet i Bergen

Oppgaven er en klassiker blant juridiske eksamensoppgaver. Dekningen i pensum og undervisning er god. Vi må derfor kunne forvente et visst nivå hos kandidatene.

Hovedpoenger er at studentene

- a) viser at det vet at legitimasjon er et av flere kumulative vilkår som må foreligge dersom et godtroerverv skal skje;
- b) har kjennskap til ulike hovedtyper av legitimasjon (i hvert fall grunnbokshjemmel ved fast eiendom, besittelse ved løsøre);
- c) kan se sammenhenger med de øvrige vilkår for godtroerverv, særlig sammenhengene med kravet om god tro;
- d) kan si noe fornuftig om hvorfor avhenderen må være legitimert for at erververen skal kunne ek스팅vere.

Kandidater som svikter mht. disse grunnleggende kravene må ofte antas å være i faresonen.

Det studentene ikke skal, er å skrive generelt om alle vilkår for godtroerverv. Basert på sensur av lignende oppgaver tidligere, er det grunn til å tro at vi får noen slike besvarelser. Disse kand. må vurderes etter hva de skriver om legitimasjon. Er dette tynt fordi andre og for oppgaven utenforliggende emner prioriteres, er kand. i faresonen. Når det gjelder mer alminnelige betraktninger, er det derimot relevant – og som regel et pluss – at kand. fremhever at godtroerverv er unntak fra de generelle regler om at "ingen kan overføre større rett enn en selv har" og "først i tid, best i rett".

Erfaringsmessig vil noen studenter slite med begrepet "godtroerverv", og vil – ofte helt unødvendig – bruke mye tid på dette. Slike drøftelser gir lite. Men poengterte og velbegrunnede avgrensinger med utgangspunkt i dette begrepet er et pluss.

Kand. må ha stor frihet mht. opplegget. En mulig disposisjon er den Lilleholt

følger; å disponere etter partsforhold (dobbeltsuksesjon B-S og hjemmelsmannskonflikt H-B), for deretter å avslutte med noen allmenne synsmåter (jfr. om det siste Lilleholt s. 139 flg.). Det er også mulig å disponere etter typer av formuesgode; først fast eiendom (begge konflikttyper), så løsøre (begge konflikttyper) etc. Kjennetegnet på en god disposisjon er ofte at dobbeltbehandling unngås, og at leseren slipper stadige interne henvisninger i fremstillingen. I dette temaet er det vanskelig å unngå dobbeltbehandling, bl.a. fordi kravene til legitimasjon ofte er de samme i de to nevnte partsforhold. Men kand. som – tross faren for dobbeltbehandling – har en elegant disposisjon, skal selvsagt ha et stort pluss.

Noen studenter vil, foruten partsforholdene H-B og B-S, trolig drøfte legitimasjon ved andre god tro-regler (jfr. Lilleholt s. 32 flg.). Dette er OK, vi må ikke ha et rigid syn på hva som skal falle innenfor og utenfor oppgaveteksten. Men hvis konflikttypene Lilleholt drøfter s. 32 flg. blir hovedtemaet, er dette et minus hvis kand. ikke ser de klassiske konflikter H-B og B-S.

Kreditorbeslag er intet godtroerverv, for kreditorenes beslagsrett er det i all hovedsak irrelevant om kreditor / kreditorene var i god eller ond tro om debtors disposisjoner. Kand. som sier dette, får et pluss. Men omfattende drøftelser av kreditorbeslag viser faglig usikkerhet.

Temaet er stort både mht. antall formuesgoder (se Lilleholts bok kap. 3 og 4 der han inndeler etter formuesgoder) og mht. ervervsmåter (se f.eks. Lilleholt kap. 3.12 og 5.2). Studenter som pga. stoffmengden ikke klarer å få frem hovedlinjene, er ofte på et haudabelt nivå. Studenter som på den annen side kun drøfter de viktigste formuesgodene (fast eiendom, løsøre) og de viktigste ervervsmåtene (kjøp) kan få et toppresultat dersom de viser solid innsikt om legitimasjon (og ofte et toppresultat selv om besvarelsen er på godt under ti sider). Vi må som sensorer ikke kreve at studentene – gitt tidsrammen på eksamen på seks timer – skal behandle et stort antall spesialspørsmål.

Omsetningsgjeldsbrevene har spilt en stor rolle i rettsteoriens analyser om godtroerverv, og gbl. § 14, jfr. § 13 faller klart innenfor oppgavens tema. Men som praktisk forekommende problem forekommer dette sjelden (min far arbeidet med jus i bankvesenet i 40 år, og registrerte aldri et spørsmål knyttet til godtroerverv ved omsetningsgjeldsbrev). Studentene må kunne få et toppresultat selv om omsetningsgjeldsbrevene ikke drøftes, fordi grunnspørsmålene ved legitimasjon kan belyses ved fast eiendom og løsøre. På den annen side kan studenter som analyserer legitimasjonskravene i gbl. § 13 vise atskillig innsikt, hvilket skal honoreres.

Noen momenter som kan skille de solide fra de svakere vil bl.a. være:

- om kand. selvstendig kan analysere de viktigste kildene (eks. ordene "sitter med" i ekstl. § 1);
- ser sammenhenger med øvrige ekstinksjonsvilkår;
- kan reise spørsmål knyttet til tidspunktet for når legitimasjonen må foreligge (Lilleholt s. 142);
- kan forklare leseren hva "grunnbokshjemmel" er (tingl. § 27, jfr. § 14);
- kan si noe om hvorfor lovgiveren krever registrering mht. noen

1) om kand. skriver poengtert fremfor langt og omstendelig.

